WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO
ORGAN ZWIĄZKU ZAWODOWEGO WIELKIEGO PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO PAŃSTWA POLSKIEGO
WYCHODZI 1-go i 15-go KAŻDEGO MIESIĄCA
ROK II | WARSZAWA, DNIA 1 WRZEŚNIA 1927 R. | NUMER 17
Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 14, telefon 410-14

VIII KONFERENCJA MIĘDZYNARODOWA CHEMJI CZYSTEJ I STOSOWANEJ

Kilkakrotnie już zatrzymywaliśmy uwagę naszych Czytelników na sprawach VIII Konferencji Unji Międzynarodowej Chemji Czystej i Stosowanej.

Dziś podajemy garść szczegółów, tyczących planu prac i składu osobowego kongresu. Program przedstawia się, jak następuje:

dn. 4 września, w niedzielę: o godz. 21-ej—przyjęcie, wydane przez Radę Miejską m. st. Warszawy na Ratuszu.

dn. 5 września: o godz. 11-ej uroczyste otwarcie Konferencji w auli Politechniki Warszawskiej.

od godz. 15-ej — posiedzenia komisyjne.

o godz. 20-ej — balet „Pan Twardowski" w Teatrze Wielkim.

dn. 6 września: od godz. 9 m. 30— posiedzenia komisyjne.

o godz. 15-ej — posiedzenie naukowe w gmachu fizycznym Uniwersytetu Warszawskiego. Wygłoszone będą 2 referaty: prof. Ernst Cohena, Prezesa Unji: „Nowe badania nad domniemaną stałością naszych stałych fizyko-chemicznych" i prof. Wojciecha Świętosławskiego: „O rozmaitych zastosowaniach fizyko-chemicznych ebuljoskopu".

Reprodukcja plakiety, wybitej z okazji Kongresu

o godz. 21-tej — Raut na Zamku Królewskim, wydany przez Pana Prezydenta Rzeczypospolitej.

dn. 7 września: od godz. 9 min. 30 — posiedzenia komisyjne;

o godz. 15-ej — zwiedzenie fabryki „Saturnja" na Pradze;

od godz. 17-ej — posiedzenie Rady Unji i zamknięcie Kongresu;

o godz. 20-ej — bankiet, wydany przez Komitet Organizacyjny w salonach „Resursy Kupieckiej".

dn. 8 września: wycieczka do Łodzi;

ok. godz. 8-ej — wyjazd z Warszawy;

ok. 11-ej — przyjazd do Łodzi; zwiedzanie Szkoły Przemysłowej, Zakładów Przemysł. „K. Scheibler i L. Grohman"; bankiet;

ok. godz. 23-ej — przyjazd do Warszawy.

dn. 9 września: wycieczka do Tomaszowa Mazowieckiego.

ok. godz. 8-ej - wyjazd z Warszawy; ok. 11 — przyjazd do Tomaszowa. Zwiedzanie Tomaszowskiej Fabryki Sztucznego Jedwabiu; śniadanie;

ok. godz. 4-ej — wyjazd z Tomaszowa;

ok. godz. 23-ej — przyjazd do Krakowa.

dn. 10 września: pobyt w Krakowie; zwiedzanie miasta; wycieczka do Wieliczki; przyjęcie wydane przez miasto.

dn. 11 września: posiedzenie Polsk. Tow. Chemicznego; uroczystości uniwersyteckie; bankiet, wydany przez Akademję Umiejętności.

dn. 12 września: zwiedzenie Zagłębia Dąbrowskiego (kopalnia „Saturn") i Huty Uthemana w Szopienicach.

dn. 13 września: zwiedzanie Państwowej Fabryki Związków Azotowych w Chorzowie; bankiet w Katowicach.

dn. 14 września: wycieczki, nie objęte programem.

Z pośród przybywającyah na Kongres delegatów zagranicznych na specjalną uwagę zasługują następujący wybitni chemicy:

z Anglji — sir William J. Pope, b. Prezes Unji;

z Argentyny — p. Abel Sanchez-Diaz, Prof. Uniw. w Buenos-Aires i La Plata.

z Australji — p. W. T. Cooke, Prof. Uniw. w Adelaide;

z Belgji — p. F. Swarts, prezes Belg. Kom. Chemicznego;

z Czechosłowacji — p. J. Hanuš, Rektor Politechniki w Pradze i p. E. Votoček, Prof. Politechniki w Pradze;

z Danji — p. Einar Billmann, Prof. Uniwersytetu w Kopenhadze;

z Estonji — p. E. Jakson, Prof. Uniwersyteu w Dorpacie;

z Hiszpanji — p. E. Moles, Prof. Uniwersytetu w Madrycie;

z Holandji — p. Ernest Cohen, Prezes Unji i p. A. F. Holleman, członek Akademji Królewskiej w Amsterdamie;

z Francji — p. E. Bertrand, członek Instytutu; p. A. Grignard, członek Instytutu; p. Ch. Marie, Redaktor „Tables des Constantes"; p. C. Matignon, członek Instytutu; p. Ch. Moureu, członek Instytutu; p. P. Sabatier, członek Instytutu;

z Japonji — p. T. Nishikawa, Prof. Uniwersytetu w Fukuoka;

z Kanady — p. O. Maas, Prof. Uniwersytetu MacGill.

ze Stanów Zjednoczonych A. P. — p. Irwing Langmuir, Dyr. General Electric Co.; p. R. A. Millikan, Dyr. Norman Bridge Laboratory; p. Charles L. Reese, przewodniczący delegacji amerykańskiej;

ze Szwajcarji — p. A. Pictet, Prof. Uniwersytetu w Genewie;

z Rumunji — p. St. Minowici, Prof. Uniwersytetu w Bukareszcie.

Z DZIAŁALNOŚCI I. G.

Olbrzymie powojenne zrzeszenie gospodarcze fabryk chemicznych, przedewszystkiem fabryk barwników syntetycznych, znane pod skróconą nazwą I. G. (Interessen-Gemeinschaft) wydało sprawozdanie o swojej działalności za rok 1926. Sprawozdanie to zasługuje na szczególną uwagę i jest niezmiernie interesujące.

Bilans I. G. zamyka się fantastyczną cyfrą, w ramach z górą 1¾ miljarda R. M., to jest sumą dwa razy przewyższającą roczny budżet Rzeczypospolitej Polskiej.

Zakładowy kapitał akcyjny wyraża się ogólną sumą R. M. 1.100.000.000. Na kapitał ten składają się: wartość kapitału akcyjnego pierwotnych przedsiębiorstw zrzeszonych oraz wartość na podstawie bilansów z 31 grudnia 1925 roku 4-ch nowych wielkich przedsiębiorstw chemicznych, które przystąpiły do I. G. od dn. 1. I. 1926 r. Pomiędzy temi ostatniemi jest kilka fabryk dynamitu i materjałów wybuchowych oraz wielki koncern A. Nobel et Co. w Hamburgu, posiadający 3 fabryki sztucznego jedwabiu. Umowa gwarantuje wzajemne zyski i straty i termin fuzji 98-letni.

Przez przyłączenie nowych przedsiębiorstw — kapitał zakładowy zwiększył się o $^1/_3$ ogólnej wartości, tak że wynosi okrągłą sumę R. M. 900.000.000 — oprócz dodatkowego kapitału akcyjnego, powstałego przez emisję 6% i 3½% akcyj, t. zw. uprzywilejowanych, na sumę R. M. 200.000.000.

Do I. G. należą nietylko fabryki barwników, lecz również wszelkiego rodzaju wytwórnie stali, kopalnie węgla, walcownie miedzi, cukrownie i wiele innych przedsiębiorstw mniejszych.

Bilans za r. 1926 wykazuje po stronie aktywów:

w terenach, budynkach i urządzeniach	R.M.	346.896.932.70
w udziałach i wartościowych papierach	„	261.134.166.63
w zapasach	„	226.034.585.44
w sumach przechodnich	„	384.934.770.50
w gotówce i wekslach w kasie	„	14.632.788.74
w gotówce w bankach	„	200.730.693.61
w akcjach wydanych i niewydanych	„	359.714.650.—

Po stronie pasywów bilans w r. 1926 wykazuje:

zasadniczy kapitał akcyjny	R.M.	900.000.000.—
dodatkowy kapitał akcyjny	„	200.000.000.—
w rezerwach	„	173.154.993.95
w zobowiązaniach	„	393.665.831.72
czysty zysk	„	70.523.859.86

Rachunek zysków i strat wykazuje następujące pozycje: ogólne koszta R. M. 42.119.409.22, amortyzacja R.M. 75.236.860.97, czysty zysk R.M. 70.523.859.86. Czysty zysk rozdzielono w ten sposób, że od pierwotnego kapitału zakładowego R. M. 659.933.200 wypłacona została pierwsza dywidenda 4% w sumie R. M. 26.551.338, dalsza dywidenda 6% w sumie R. M. 39.595.992, ogółem więc za rok 1926 przypada 10%, oprócz tego na tantjemy wyznaczono sumę R. M. 1.979.800.

Sprawozdanie charakteryzuje działalność całego przedsiębiorstwa jako pomyślnie. Ogólna poprawa stanu gospodarczego w r. 1926 wpłynęła dodatnio na bieg interesów I. G. W dziale barwników syntetycznych dała się we znaki silna konkurencja, która przyjęła formy ostrej walki na rynkach zagranicznych. Pomimo to wysokość zbytu została utrzymana a w niektórych krajach nawet się powiększyła. Wytwórczość produktów nieorganicznych i organicznych półproduktów zwiększyła się wydatnie w drugiem półroczu.

Działalność w zakresie produktów farmaceutycznych w Niemczech wykazała się niezbyt dodatnio, natomiast zbyt zagraniczny zwiększył się znacznie, pomimo całego szeregu specjalnych ograniczeń przewidzianych w różnych krajach. Znaczna ilość nowych preparatów farmaceutycznych znalazła szczery oddźwięk i poparcie pomiędzy lekarzami ,co rokuje pomyślny rozwój na przyszłość.

W dziedzinie fotografji i kinematografji wypuszczono wiele nowości. Daje się jednak zauważyć w tym kierunku silne współzawodnictwo.

W dziedzinie fabrykacji sztucznego jedwabiu produkcja podniosła się przez przystąpienie nowych fabryk do przedsiębiorstwa, ceny jednak nie dorównywały pożądanej wysokości.

Zbyt nawozów sztucznych i azotniaku był naogół pomyślny. Zamiast dotychczas wytwarzanych 2-ch postaci nawozów sztucznych, siarczanu amonu i soli wapienno-azotowej—wprowadzono 12 różnych związków azotowych ściśle przewidzianych do różnych kultur, zależnych od rodzaju gleby i klimatu.

Na rok operacyjny 1926/1927 przewiduje się wzmożenie produkcji o 20%, zapasy bowiem zeszłoroczne zostały całkowicie dawno wyczerpane. W roku 1927 wprowadzono na rynek nowy nawóz sztuczny p.n. Nitrophoska I. G., t. zn. pełny nawóz sztuczny, który oprócz azotu zawiera sole potasu i fosforu. Zapotrzebowaniu tego artykułu fabrykacja nie zdołała sprostać. Przewidywany zwiększony eksport azotniaku, dzięki specjalizacji w produkcji nawozów pełnych, wyniesie przypuszczalnie 20%.

Prace nad uwodornieniem węgla postąpiły w r. 1926 tak dalece, że przedsiębiorstwo w Merseburgu przystąpiło już do próbnej fabrykacji na większą skalę.

Ożywiona działalność I. G., której dosadnym obrazem jest omówione wyżej sprawozdanie wskazuje, jak krzepnie i rozwija się niemiecki przemysł chemiczny.

Nasza wytwórczość chemiczna — choć nie dorównywa rozmiarami przemysłowi niemieckiemu — może jednak poszczycić się również ciekawemi rezultatami nowych pomysłów i udoskonaleń technicznych, że wskażemy tylko przemysł azotowy, wytwórczość sztucznych włókien, fabrykację barwników, przemysł tłuszczowy i wiele innych dziedzin.

KRONIKA

Dn. 22 sierpnia r. b. odbyło się posiedzenie Zarządu Związku Przemysłu Chemicznego, na którem — między innemi rozważanemi sprawami — zaakceptowano zmiany i poprawki Statutu Związku oraz postanowiono przyjąć w poczet członków Związku Państwową Wytwórnię Prochu w Zagożdżonie.

Związek Przem. Chemiczn. otrzymał następujący komunikat:

„Na wniosek Ministerstwa Komunikacji Ministerstwo Przemysłu i Handlu zwraca uwagę zakładów i instytucyj, będących większymi odbiorcami węgla, że wobec przewidywanych w nadchodzących okresach jesiennym i zimowym jeszcze znaczniejszych niż obecnie przewozów, a w szczególności produktów rolnych, nawozów sztucznych, węgla i drzewa, zachodzi obawa, że koleje będą odczuwały w tych okresach trudności tak pod względem zabezpieczenia przewozów dostateczną liczbą wagonów, jak i wskutek możliwego wyczerpania zdolności przepustowej niektórych najbardziej przeciążonych odcinków kolejowych, co może wywołać niekorzystne skutki dla odbiorców.

Dla zapobieżenia temu jest rzeczą ze wszech miar pożądaną, ażeby tak zwani uprzywilejowani odbiorcy węgla, wyszczególnieni w ustępach a) 2 (prócz wojska), 5, 6 i 7 punktu 3A przepisów o kolejności ładunków, ogłoszonych w Dz. Ustaw z 9. XI. r. ub. Nr. 112 poz. 652, skorzystali z reszty sezonu letniego i już obecnie zaopatrywali się w węgiel na okresy jesienny i zimowy, co dałoby możność z pożytkiem tak dla kolei, jak i dla odbiorców, wykonać te przewozy względnie spokojnie i równomiernie, bez zwłoki w dostawie.

Ministerstwo Przemysłu i Handlu, popierając powyższy wniosek M-stwa Komunikacji, zaznacza ze swej strony, że w miarę możności starać się będzie tak w Ministerstwie Komunikacji, jak i w zarządach kopalń węgla o ułatwienia, t. j. ulgowe warunki zakupu i przewozu węgla dla tych z wymienionych wyżej odbiorców, którzy bezzwłocznie dokonają zamówień celem przewozu węgla jeszcze w lecie r. b.

Ministerstwo Komunikacji zawiadamia, że chcąc ułatwić zaopatrywanie się w węgiel w miesiącach letnich b. r., przyznaje na zgłoszone żądanie i za odpowiedniem zabezpieczeniem — trzymiesięczne kredytowanie należności przewozowych za przesyłki węgla, nadchodzące w sierpniu i wrześniu b. r.

Sumy zatem kredytowane w sierpniu b. r. mają być wyrównane 3. XI. b. r., zaś kredytowane we wrześniu b. r. dnia 3. XII. b. r., w każdym z tych terminów wraz z procentami ustalonemi od kredytów przewozowych.

Ministerstwo Skarbu okólnikiem z dnia 10 sierpnia 1927 roku L. DPO 3148/V/27 zarządziło pobór nowej raty na poczet podatku majątkowego, ściąganego na mocy ustawy z dn. 11 sierpnia 1923 roku (Dz. Ust. Nr. 94 poz. 746 z 1923 roku).

A. *Wysokość* nowej raty podatku majątkowego wynosi:

1. Dla płatników, których majątek zaliczony został do jednego z pierwszych czterech stopni majątku według skali podatkowej zawartej w art. 9 powołanej ustawy o podatku majątkowym, *połowę definitywnie wymierzonego podatku* (to znaczy wskazanego w nakazie płatniczym);

2. Dla płatników, których majątek zaliczony został do *piątego* lub następnych stopni majątku według skali zawartej w art. 9 ustawy o podatku majątkowym, *0,8% wartości majątku, przyjętej za podstawę wymiaru podatku majątkowego.*

B. *Terminy płatności* nowej raty podatku majątkowego są następujące: Nową ratę podatku *wszyscy* płatnicy mają uiścić *w dwóch równych częściach;* pierwszą część *do dnia 15 listopada 1927 roku,* drugą część *do dnia 15 stycznia 1928 roku.*

C. O wysokości kwot nowej raty podatku majątkowego wszyscy płatnicy *zostaną zawiadomieni piśmiennie* przez władze skarbowe przed dniem 1 października 1927 roku.

D. Płatnikom, którzy uiścili więcej niż wynosiły dotychczas zarządzone raty podatku majątkowego, *nadpłacone kwoty zaliczone będą na poczet* ściąganej obecnie nowej raty podatku majątkowego.

Na początku września przybywa do Polski na dwumiesięczny pobyt p. W. E. Lord, kierownik Amerykańsko-Polskiej Izby Handlowej i Przemysłowej w Stanach Zjednoczonych. Celem przyjazdu p. Lorda jest wejście w bezpośredni kontakt z polskiemi organizacjami handlowo-przemysłowemi oraz poszczególnymi przemysłowcami i kupcami, którzy interesują się rynkiem amerykańskim, co niewątpliwie przyśpieszy zorganizowanie eksportu towarów polskich do Stanów Zjednoczonych na większą skalę.

Podczas pobytu w Polsce p. Lord będzie miał swoje biuro w Amerykańsko-Polskiej Izbie Handlowej i Przemysłowej, Pałac Staszica, Nowy Świat 72, Warszawa.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 74 z dn. 26 sierpnia 1927 pod poz. 651 ukazało się Rozporządzenie z dn. 11.VIII.1927 o cłach maksymalnych.

Rozporządzenie to wprowadza maksymalne stawki celne, wyższe o 100% od ceł autonomicznych. Maksymalne stawki celne stosowane będą do towarów, pochodzących z państw, niemających uregulowanych stosunków handlowych z Polską, jeżeli w krajach tych towary pochodzące z Polski traktowane są gorzej, niż towary pochodzące z innych krajów, lub jeśli wywóz towarów do Polski popierany jest przy pomocy premij.

Rozporządzenie wchodzi w życie w 4 miesiące po ogłoszeniu, t. j. dn. 26 grudnia r. b.

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	420 zł.
Alkohol metylowy techniczny	250 „
„ „ czysty 99%	— „
Amonjak skroplony za 1 kg NH_3	1,80 „
Azotniak mielony za 1 kg % N_2 *	1,75 „
„ granulowany za 1 kg % N_2*	1,95 „
Azotan amonowy *	103.60 „
Benzol handlowy 90%	105 „
„ czysty	120 „
Chlorek cynku (ług 50%)	50 „
Chlorek wapna bielący	40 „
Chlorek wapnia ($CaCl_2$)	20—22 „
Chloroform czysty	700 „
„ „pro narcosi"	1.700 „
Fenol czysty	325 „
Formalina 30 %	220 „
Gliceryna farmaceutyczna	465 „
„ techniczna	375 „
Karbid	58—62 „
Karbolineum	42.50 „
Klej kostny	240 zł.
Klej skórny	310 „
Krezole	125 „
Kwas azotowy 30° Bé, w przel. na 100% HNO_3	110 „
„ mrówkowy 85%	w złocie 150 „
„ siarkowy 66° Bé	w złocie 6,98 „
„ solny bez arsenu	12 „
„ octowy techn. 30%	100 „
Mączka kostna odklejona 30% P_2O_5	20 „
Naftalin surowy prasowany	34,50 „
„ czysty w łuskach	65 „
Octan sodu	125 „
„ ołowiu	250 „
Oleina zwierzęca	310 „
Oleum 20%	w złocie 10,55 „
Pirydyna czysta za 1 kg.	12 „
Smoła preparowana	31 „
Siarczan amonu	43 „
Siarczek sodu 60/62 %*	w złocie 55 „
Soda amonjakalna	28 „
„ kaustyczna	66 „
Sól glauberska kalcynowana niemielona	18 „
Stearyna	250 „
Superfosfat 16%	13,28—13,92 „
Toluol czysty	120 „

Ceny powyższe rozumieją się za 100 kg. loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Prenumerata kwartalna w kraju **zł. 3.50,** zagranicą **zł. 5.00.** Cena zeszytu pojedynczego **zł. 0.60.**
Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego" bezpłatnie.

Ceny ogłoszeń: Cała strona zł. 150. Pół strony zł. 80. Ćwierć strony zł. 45. Jedna ósma strony zł. 30. Wiersz jednoszpaltowy zł. 5
Ogłoszenia drobne „Produkty wytwórczości krajowej", tekst trzywierszowy kwartalnie zł. 30; wiersz dodatkowy zł. 5. Członkowie Związku otrzymują od cen powyższych rabat.

Wydawca: w imieniu Związku Zawodowego Wielkiego Przemysłu Chemicznego — Dyrektor Związku, inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: inż. TADEUSZ ZAMOYSKI. Drukarnia „Rola" J. Buriana, Mazowiecka 11.